

SZKUNER JUAN SEBASTIAN DE ELCANO

Ten piękny statek szkolny hiszpańskiej Marynarki Wojennej jest jednym z największych „czynnych” żaglowców świata. Często odbywa długie rejsy. Już w swej dziewiczej podróży w roku 1928 opłynął dookoła ziemię.

Krzysztof Kozerski

Nosi imię hiszpańskiego żeglarza, uczestnika wyprawy Ferdynanda Magellana, który żył w latach 1460-1526. Elcano dowodził w tej ekspedycji statkiem *VICTORIA* i jako jeden z nielicznych członków wyprawy dokonał pierwszego w historii opłynięcia kuli ziemskiej. Po dramatycznych wydarzeniach na Filipinach, w których zginął Magellan, dwaj admirałowie dowodzący ekspedycją oraz wielu oficerów, Elcano przejął dowodzenie wyprawą. W roku 1522 doprowadził do Sewilli jeden z pięciu statków, jakie trzy lata wcześniej opuściły ten port.

Plany żaglowca zostały sporządzone przez znanych konstruktorów brytyjskich: Campera i Nicholsona. Znani są oni m. in. z projektów regatowych jachtów klasy J. Ich dziełem jest również bliźniacza, aczkolwiek trochę młodsza chilijska *ESMERALDA*. Ze względu na długość, tonaż i powierzchnię żagli *ESMERALDA*

i *JUAN SEBASTIAN DE ELCANO* pozostają jednymi z największych żaglowców będących w służbie.

Ożaglowanie obu jednostek nie jest jednak identyczne. Podczas gdy *ESMERALDA* jest barkentyną, to jej bliźniak jest urejonym szkunerem topslowym. *ESMERALDĘ* od *DE ELCANO* odróżnia także znacznie przedłużony kasztel dziobowy, który ciągnie się aż do grotmasztu; na jednostce hiszpańskiej jest on krótszy i kończy się przy fokmaszcie. Maszty, stengi oraz bukszpryt wykonano ze stali. Ciekawostką jest układ wydechowy silnika żaglowca: poprowadzony jest on w górę, wzdłuż bezanmasztu, a zakończony na wysokości steng. Początkowo na środkowym pokładzie głównym postawiono dwie duże nadbudówki, które później poszerzono aż do burt. Takie nadbudówki szerokości pokładu zwane są potocznie „nadbudów-

kami liverpoolskimi”, ponieważ jako pierwsze pojawiły się na niektórych statkach z Liverpoolu pod koniec XIX wieku. Nadbudówki te dzielą pokład główny *DE ELCANO* na trzy części.

Szkuner, jako okręt wojenny, uzbrojony jest w cztery działka kalibru 57 mm, używane do oddawania salutów honorowych. Galion jednostki to postać żeńska w koronie. *JUAN SEBASTIAN DE ELCANO* spędza wiele czasu w morzu, odbywając rejsy szkoleniowe z przyszłymi oficerami hiszpańskiej Marynarki Wojennej.

Żaglowiec wielokrotnie brał udział zarówno w Regatach Cutty Sark, jak i w różnych zlotach wielkich żaglowców. W roku 1976 startował w regatach żaglowców z okazji dwusetnej rocznicy powstania Stanów Zjedno-

czonych. Na starcie do etapu z Bermudów do Newport argentyński żaglowiec *LIBERTAD* spowodował kolizję z hiszpańską jednostką, w wyniku czego na szkunerze doszło do wygięcia stengi fokmasztu. Okręt musiał wycofać się z wyścigu, aby dokonać napraw. Zdążył jednak dopłynąć do Stanów Zjednoczonych na wielką paradę żaglowców, która miała miejsce w Nowym Jorku 4 lipca, w Święto Niepodległości.

W roku 1988 brał udział w zlocie żaglowców w Sydney, z okazji dwustulecia Australii. Podczas atlantycznych Regat Kolumba w 1992 r. *DE ELCANO* był flagowym statkiem floty, która wyruszyła z Kadyksu, jego macierzystego portu.

W roku bieżącym będzie jednym ze statków floty, która weźmie udział

w transatlantycznej imprezie Tall Ships 2000 (patrz „Rejs” 2/2000). Wraz z innymi żaglowcami odwiedzi Bermudy, Boston, Halifax, Amsterdam. Będzie też gościł w Newport na Rhodelsland w dniach 29 czerwca - 2 lipca - na niezależnej od Tali Ships 2000 imprezie Tali Ships Newport Salute 2000.

Ciekawostką jest to, że żaglowiec nosi herb De Elcano - kulę ziemską z mottem „Primus Circumdedisti Me” (pierwszy, który opłynął mnie dookoła) - nadany mu przez cesarza Karola V *JUAN SEBASTIAN DE ELCANO* oddaje także hołd swoim poprzednikom, wcześniejszym żaglowcom szkolnym, jakimi były *BIANCA, ALMANSA, ASTURIAS, NAUTILAS*, nosząc ich imiona na masztach.

JUAN SEBASTIAN DE ELCANO

Rok budowy	1927
Stocznia	Astilleros Echevarrieta y Larrinaga, Kadyks, Hiszpania
Właściciel	Hiszpańska Marynarka Wojenna
Typ	szkuner urejony
Materiał konstrukcyjny	stal
Długość maksymalna	112,8 m
Długość kadłuba	94,1 m
Szerokość	13,5 m
Wysokość	49,6 m
Zanurzenie	6,9 m
Tonaż	2478 BRT
Wyporność	37501
Pow. żagli	2467-2775 m ²
Silnik	1500 KM Sulzer-Bazan
Załoga	208 oficerów 80-100 kadetów